

< Tilbage

Økonomi og ledelse

Afklaringsområder for at hente bæredygtig finansiering

Skal en landbrugsvirksomhed hente finansiering til bæredygtig udvikling, er det vigtigt at have overblik over virksomhedens ejerstruktur, produktionsgren, livscyklus, økonomiske situation og bæredygtighed.

Viden om

Når en landbrugsvirksomhed skal sammensætte en finansieringsløsning for bæredygtig udvikling, er det vigtigt at inddrage alle muligheder og samtidig bevare overblikket. SEGES anbefaler, at der inden udarbejdelse af en finansieringsløsning tages stilling til fem grundlæggende faktorer, som er vigtige forudsætninger for at opnå finansiering til virksomheden. Faktorerne er:

Forudsætningsfaktorer til finansiering

1. Virksomhedens ejerstruktur
Selveje/selskab med fuld finansiering eller leje/forpagtning
2. Virksomhedens produktionsgren
Mælke-, svine-, plante, eller anden produktion
3. Virksomhedens livscyklus
Prefase, opstart, vækst, konsolidering, afvikling/ejerskifte
4. Virksomhedens økonomiske situation
Indtjening og likviditet ved et nyt projekt
5. Virksomhedens bæredygtighed
En strategi og forretningsplan for bæredygtighed

Når faktorerne er på plads, kan der opstilles en samlet overblikstabel over alle potentielle finansieringsformer, som kan inddeles i belåningsintervaller ud fra ønsket ejerstruktur og/eller opstilling af alternativer.

Herefter kan de forskellige sammensætningsmuligheder vurderes ud fra fordele og ulemper for ejerstruktur, livscyklus (ejerskifte, vækst eller nedslidningsstrategi), renteudgifter, afdrag, samlet likviditet, økonomisk fleksibilitet og robusthed (specielt mulighed for henstand/ekstra kapital i dårlige år) samt bæredygtighed.

1. Landbrugsvirksomhedens ejerstruktur

Uanset om der er tale om finansiering af den første eller igangværende virksomhed, anbefaler SEGES, at ejerstrukturen overvejes, hvis der skal hente finansiering til bæredygtig udvikling.

En virksomhed kan konstrueres som 100 % selveje eller etableres/fortsætte i selskabsform med delt ejerskab. Hvis sidstnævnte er tilfældet, skal der tages stilling til, hvor stor del af aktiverne, der ejes eller forpagtes/lejes ind for at kunne øge eller reducere finansieringsbehovet og -risikoen.

Figurerne nedenfor viser forskellige kombinationer af ejede og forpagtede aktiver.

Fig 1: Eje eller leje

Fig 2: Værdikæden

Kilde: Din alternative vej til at skaffe kapital

Ejerskab af en landbrugsvirksomhed kan ske ved køb af jord, produktionsanlæg (stald og maskiner) og et medfølgende stuehus. Denne konstruktion kræver maksimalt behov for finansiering, som kan reduceres ved at forpagte jorden og i stedet kun købe produktionsanlægget og stuehuset.

Ønskes et mindre finansieringsbehov, kan virksomheden oprettes med ejerskab af et stuehus og en traktor samt forpagtning og leje af jord og produktionsfaciliteterne. Ønskes et minimalt finansieringsbehov, kan ejer indgå en 100 % forpagtnings- og lejeløsning, hvor ejer i stedet er kontraktlig forpligtet.

For at mindske finansieringsbehovet kan også oprettes et selskab med en eller flere kompagnoner, som efterfølgende søger fælles finansiering i selskabet. Det kan eksempelvis være en svineproducent, en planteavler og en skov ejer, som i fællesskab arbejder på omstilling via bæredygtig drift og investeringer i grøn omstilling. Et andet eksempel kunne være et mere simpelt samarbejde mellem en mælkeproducent og en planteavler.

Barrierer, udfordringer og potentialer i forbindelse med fastlæggelse af virksomhedens ejerstruktur er som følger:

Selveje:

- **Barrierer:**
Selveje kan være en barriere for ekstern kapital og fordelagtige finansieringsløsninger
- **Udfordringer:**
Fremskaffelse af kapital til selveje er svært uden høj soliditet eller dyr finansiering
- **Potentialer:**
100 % ejerskab

Forpagtningsløsning:

- **Barrierer:**
Forpagtningsløsning kan være en barriere for opnå realkreditfinansiering
- **Udfordringer:**
Fremskaffelse af dyrere kapital
- **Potentialer:**
Mindre kapitalbinding ved forpagtningsløsning

Selskabsform:

- **Barrierer:**
Selskabsform kan være en barriere for adgang til finansiering, hvis soliditeten er for svag
- **Udfordringer:**
Fremskaffelse af ansvarlig kapital
- **Potentialer:**
Selskabsform kan tiltrække eksterne investorer eller samarbejdspartnere

2. Landbrugsvirksomhedens produktionsgren

Valg af ejerstruktur og adgang til bæredygtig finansiering vil i nogen grad afhænge af virksomhedens produktionsgren(e). Det skyldes en kombination af de fremtidige krav til bæredygtighed og de nuværende krav til at opnå finansiering.

For at opnå finansiering i dag skal en landbrugsvirksomhed have god indtjening kombineret med en høj soliditet baseret på solide aktiver. Derfor kan det være sværere og dyrere at finansiere et staldbyggeri end køb af jord, selvom jorden alt andet lige giver et mindre gennemsnitlig løbende afkast. I lyset af et forventet krav om øget bæredygtighed i fremtiden vil det måske også blive sværere at opnå grøn finansiering til husdyrproduktion.

Generelt gælder, at desto større krav der er til virksomhedens adgang til lånefinansiering, desto større incitament vil der være for at søge ekstern kapital enten som lån eller som aktiekapital i selskabsform.

Landmænds valg af produktionsgren bestemmes ofte af interesse og ikke ud fra profittoptimering. Det samme vil i nogen grad også gælde beslutning om at investere i bæredygtighed. Begge dele påvirker adgangen til bæredygtig finansiering og potentielle finansieringsløsninger. Derfor kan det "rigtige" valg af produktionsgren og eventuelle bæredygtige investeringer lette adgangen til finansiering, hvis afkastet og formål opfylder kapitaludbydernes krav. Eksempelvis hvis et projekt opfylder den såkaldte EU Taksonomis krav til bæredygtighed og samtidig forøger virksomhedens afkastgrad efter finansieringsomkostninger.

I fremtiden vil adgangen til finansiering sandsynligvis også i højere grad blive målt på, om virksomhedens produktionsgren er i fare for at blive klassificeret som ikke bæredygtig, inden lånet er tilbagebetalt. Sker det, er der risiko for, at virksomheden ikke kan afsætte sine produkter og dermed ikke kan overholde sine gældsforpligtigelser. Det samme gør sig gældende for virksomheder i forhold til eksisterende finansiering, hvis produktionen i fremtiden ikke kan leve op til gældende krav til bæredygtighed. I værste fald risikeres opsigelse af deres finansiering eller højere administrationsgebyr eller renter, medmindre der foretages omstillinger og/eller investeringer i produktionen.

Derfor vil nogle produktionsgrene og investeringstyper få lettere adgang til finansiering. Andre produktionsgrene får sværere vilkår men også et større behov for nye investeringer. Spørgsmålet er, om de nye projekter vil kunne skabe en mere bæredygtig produktion ved investering i anlægsaktiver, produktionsprocesser, maskiner, ny teknologi, medarbejdere eller dyrevelfærd samtidig med, at investeringen også skal give en bedre bundlinje. For nogle virksomheder vil det sandsynligvis ikke kunne lade sig gøre, selvom fremtidige stalde og teknologier forventes at bliver mere bæredygtige. Derfor vil det i nogle tilfælde bedst kunne betale sig at fravælge investeringerne på bekostning af kortere levetid med nuværende produktionsform.

Uanset produktionsgren kommer en landbrugsvirksomhed i fremtiden til at indberette bæredygtighedsmål på linje med økonomiske resultater. I dag benytter flere kapitaludbydere ESG-baserede målkriterier defineret af Sustainalytics, som er en af de førende vurderingsvirksomheder af bæredygtighed. I fremtiden vil en sådan vurdering supplere den normale kreditvurdering ved godkendelse af låneansøgninger og udmåling af rentesats på bæredygtig finansiering. Derudover bliver adgangen til bæredygtig finansiering formodentlig bestemt af kriterierne i EU Taksonomien.

Barrierer, udfordringer og potentialer i forbindelse med overvejelser om produktionsgren er som følger:

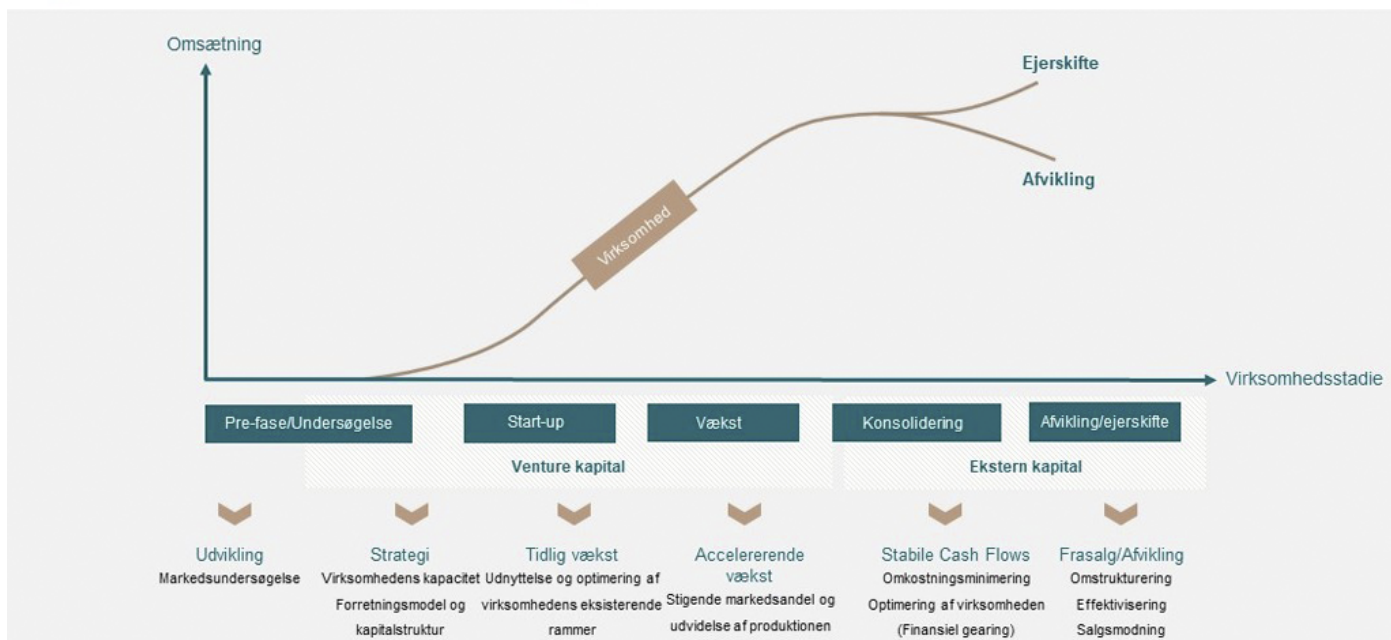
- **Barrierer:**
 - Svært at skifte produktionsform
 - Det kan være svært at måle et projekt eller en virksomheds bæredygtighed.
- **Udfordringer:**
 - Husdyrproduktion skal omstilles til at være bæredygtig
 - Målbarhed - Hvis ikke det kan måles kan det ikke kontrolleres
- **Potentialer:**
 - Bæredygtig omstilling ved innovative investeringer
 - Klima- og bæredygtighedsregnskab

3. Landbrugsvirksomhedens livscyklus

En landbrugsvirksomheds livscyklusstadie er vigtig i forbindelse med finansiering af bæredygtig udvikling, fordi finansieringsbehovet er forskelligt afhængigt af, hvor virksomheden er i sin livscyklus. Figuren nedenfor viser virksomhedens forskellige livscyklusfaser:

Figur: Virksomhedens livscyklusfaser

Figur 3: Virksomhedens livscyklusfaser

Fase 1 og 2: Undersøgelses- og startup-fasen

Er virksomheden i undersøgelsesfasen, hvor markedsmulighederne afdækkes, er der ikke et stort behov for finansiering, da der som regel kun er udgifter til rådgivning og markedsundersøgelser. Det gør dog ikke fasen mindre vigtig, fordi arbejdet i denne fase er fundamentet for en sund virksomhed. Derfor er det vigtigt, at virksomheden er rationel og nøgtern omkring egne evner, produktionsgrenens fremtidige berettigelse og bæredygtighed, virksomhedens økonomiske potentiale og adgang til nuværende og fremtidig kapital.

Behovet for kapital accelerer kraftigt i næste fase, hvor landmanden skal benytte informationerne i undersøgelsesfasen til at starte en virksomhed, som skal finansieres mere eller mindre fuldt ud.

Fase 3 og 4: Vækst- og konsolideringsfasen

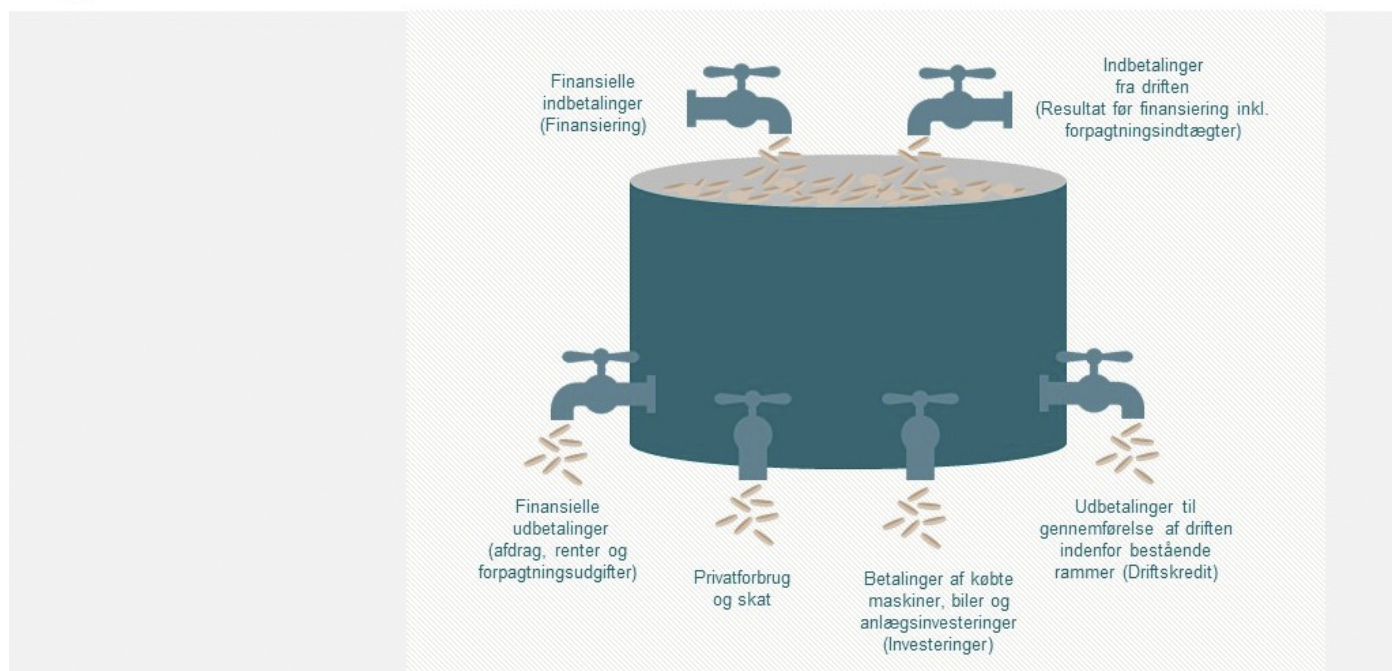
I vækstfasen søger en landbrugsvirksomhed finansiering til alt fra småinvesteringer til opkøb af jord eller andre landbrugsvirksomheder. I denne fase reduceres behovet for finansiering med driftsindtægter fra den eksisterende produktion.

Når virksomheden når den ønskede størrelse/omsætning, overgår den til konsolideringsfasen. I denne fase er virksomheden i balance og bibeholder dens produktionsomfang ved småinvesteringer. Der søges ikke ny finansiering, medmindre et dårligt år medfører underskudslikviditet. I andre år opbygges egenkapital ved afdrag af gæld.

Virksomhedens likviditetsflow kan ses i denne figur:

Figur: Virksomhedens likviditetsflow

Figur 4: Virksomhedens likviditetsflow

Fase 5: Afvikling og ejerskifte

I femte og sidste fase skal virksomheden enten afvikles eller ejerskiftes. I denne fase søges typisk ikke ny finansiering, med derimod afvikling eller indfrielse af gæld. Alternativt overtages virksomhedens nuværende finansiering af en ny ejer, som afhængig af ejerstruktur enten køber virksomheden i fri handel eller overtager aktieandele i selskabsform.

Barrierer, udfordringer og potentialer i forbindelse med overvejelser om virksomhedens livscyklusstadiet er som følger:

- **Barrierer:**
Svært at opnå nødvendig finansiering i udvalgte livscyklusfaser
- **Udfordringer:**
Uenighed om livscyklus med finansieringspartnere/investor
- **Potentialer:**
Være godt forberedt på og rationel omkring virksomhedens livscyklus

4. Landbrugsvirksomhedens økonomiske situation

En landbrugsvirksomheds økonomiske situation har stor indflydelse på finansieringsmulighederne. Jo stærkere økonomi, desto flere muligheder har virksomheden for at tiltrække kapital. Derudover vil en veldreven virksomhed med en grøn profil have nemmere ved at tiltrække bæredygtig finansiering end en middelmådig virksomhed, som producerer på kanten af miljølovgivningen.

Den finansielle sektor kræver en høj soliditet og et godt afkast, hvis en virksomhed skal låne penge. Under normale vilkår vil det være svært for den middelmådige virksomhed at få adgang til yderligere finansiering. Det kan måske ændre sig i fremtiden, da fokus på den grønne omstilling kan rykke en lille smule på långivers risikoprofil.

Den grønne omstilling åbner sandsynligvis også op for, at virksomheder på kanten af miljølovgivningen kan få bæredygtig finansiering til grønne projekter, hvis det hæver indtjeningen, og gør virksomhederne mere bæredygtig. Alternativt kan projektet gennemføres med alternativ finansiering.

5. Landbrugsvirksomhedens bæredygtighed

En landbrugsvirksomheds bæredygtighed er afgørende for at søge bæredygtig finansiering. Indtil videre har især finansielle udbydere benyttet såkaldte Green Bond Framework eller ESG-mål som adgangskrav til bæredygtig finansiering.

Udfordringen for landbrugsvirksomheder generelt er, at der indtil videre kun er et begrænset antal aktiviteter såsom vindmøller, solceller eller certificeret økologi, som kan opnå bæredygtig finansiering. Derudover varierer målkriterier og definitioner fra udbydere til udbydere, hvilket besværliggør adgangen.

Derfor er der behov for fælles definitioner og kvalifikationer af bæredygtighed, hvilket EU Taksonomien prøver at råde bod på. Går alt efter planen, vedtages de endelige definitioner for bæredygtig finansiering i 2. kvartal 2022 med 1 års frist til at opfylde de nye krav. Herefter vil en landbrugsvirksomhed vide, hvad der skal til for at være berettiget til bæredygtig finansiering, forudsat at økonomien er god.

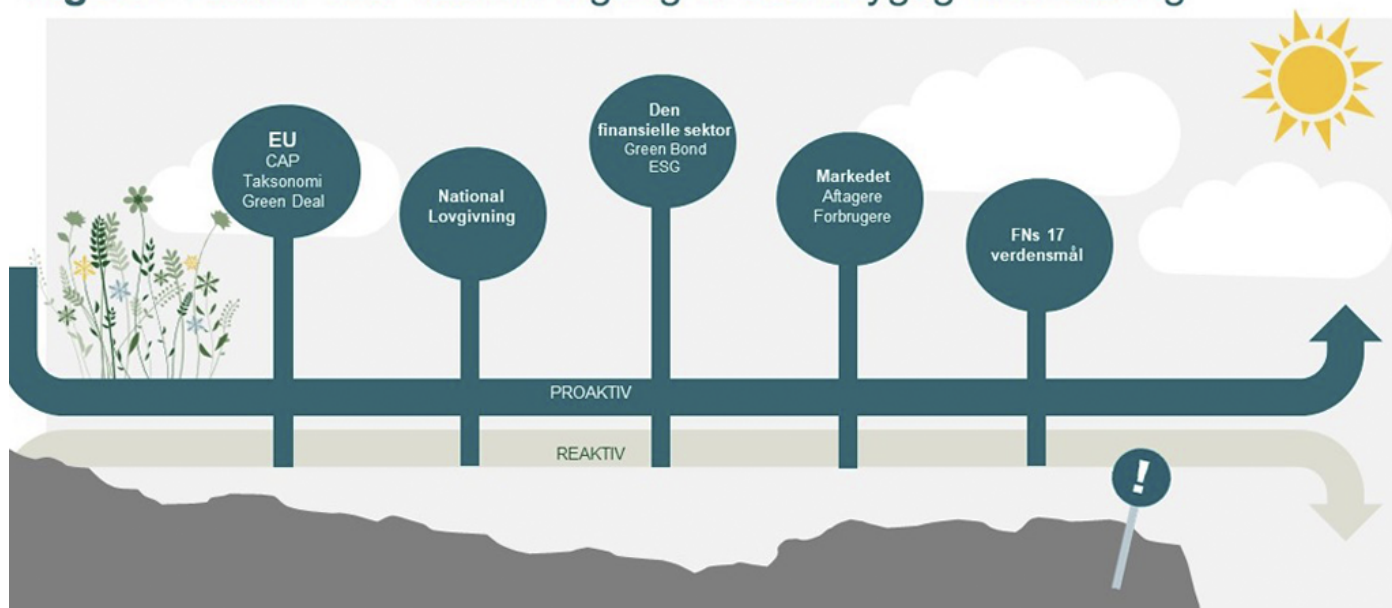
Indtil da og sandsynligvis også efter vil det være muligt at opnå bæredygtig finansiering af andre kanaler som crowdfunding eller eksterne investorer. Her kan kravene enten være mere lempelige eller hårdere. Eksempelvis er det i dag mere muligt at opnå finansiering fra crowdfunding eller eksterne investorer med et grønt projekt, som måske ikke opfylder de kommende krav i EU Taksonomien.

Omvendt findes også investorgrupper, som har højere adgangskrav. Udfordringen er også for denne gruppe af kapitaludbydere, at adgangskravene er forskellige. På sigt må det dog antages, at kravene nærmer sig hinanden.

Her og nu medfører det, at virksomheden skal tage stilling til, hvordan bæredygtighed håndteres nu og fremadrettet. Ønskes en proaktiv tilgang, hvor der allerede nu iværksætter tiltag imod en mere bæredygtig produktion? Eller ønskes en mere reaktiv tilgang, hvor virksomheden afventer udviklingen og først handler, når den bliver tvunget til det, eller der kommer lovgivning på området?

Uanset hvad der vælges, kræver det, at der ledelsesmæssigt trædes i karakter. Begge veje kan i værste fald medføre, at virksomheden ikke overlever. Iværksættelse af et stort bæredygtigt projekt uden forbedring af indtjening vil medføre, at det ikke er muligt at tilbagebetale lånekapitalen. I det tilfælde vil det være mest fordelagtigt for virksomheden med aktiekapital, da det ikke kræver tilbagebetaling. Tilsvarende kan man via en reaktiv tilgang risikere, at den bæredygtige omstilling af virksomheden kommer for sent, og det ikke er muligt at hente finansiering, eller finansieringen bliver for dyr.

Figur: Proaktiv eller reaktiv tilgang til bæredygtig finansiering

Figur 5: Proaktiv eller reaktiv tilgang til bæredygtig finansiering

Få overblik over konsekvenser

SEGES anbefaler, at man får et overblik over konsekvenserne af til- eller fravalg af bæredygtighed og får en strategi for den fremtidige produktion. Hvis ikke det bliver et fremtidigt krav fra de finansielle udbydere, vil det være med til at kunne tiltrække bæredygtig finansiering enten nu eller i fremtiden.

I den forbindelse vil det sandsynligvis ikke hjælpe at planlægge efter, at det er muligt at købe en større traktor, fordi den ikke udleder så meget CO2 som den gamle. Her skal virksomheden tænke større, hvis den skal komme i mål og få finansieret bæredygtig omstilling.

Barrierer, udfordringer og potentialer i forbindelse med overvejelser om en virksomheds bæredygtighed er som følger:

- **Barrierer:**

Er den bæredygtige forretningsmodel god nok til at bibeholde virksomhedens indtjeningsniveau
Kan nødvendige bæredygtige investeringer finansieres
Usikkerhed omkring produktion og stabile indtjeningsforhold

- **Udfordringer:**

Landbruget har store balancer, som skal serviceres
Overinvestering med bæredygtig profil
Bæredygtig omstilling af virksomheden

- **Potentialer:**

Forskellige ejerstrukturer og finansieringsløsninger
Lettere adgang til finansiering med en bæredygtig profil forudsat solid økonomi/indtjening

Læs også: [Sammensætning af finansiering af grøn omstilling](#)

Emneord

Bæredygtighed

Forretningsudvikling

Risikostyring

Publiceret: 10. december 2021

Opdateret: 10. december 2021

Vil du vide mere?

Kenneth Kjeldgaard

Specialkonsulent

SEGES

kkj@seges.dk

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES	Tlf.	87 40 50 00
Agro Food Park 15	Fax.	87 40 50 10
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk

